DE BETALINGSBALANS VAN ARUBA IN 2003

Een artikel van E.E. Matos-Pereira, econoom bij de afdeling Economisch Beleid.

1. Inleiding

De Arubaanse betalingsbalans geeft weer de economische transacties van Aruba met het buitenland gedurende een bepaalde periode. De betalingsbalansstatistieken worden door de Centrale Bank van Aruba (de Bank) op kasbasis [1] opgesteld en gepubliceerd in haar kwartaal- en jaarverslagen. De betalingsbalans van Aruba is gebaseerd op de opgaven die de Bank van de deviezenbanken en de overige financiële instellingen en economische sectoren ontvangt met betrekking tot het betalings- en verrekeningsverkeer tussen ingezetenen en niet-ingezetenen.

In dit artikel worden de belangrijkste ontwikkelingen die in 2003 op de betalingsbalans van Aruba hebben plaatsgevonden beschreven (zie tabel 1). Er zal worden nagegaan welke factoren de resulterende saldi op de deelrekeningen van de betalingsbalans, te weten de lopende rekening en de kapitaal- en financiële rekening, kunnen verklaren. Op de lopende rekening worden onderscheiden de transacties in de goederen- en dienstensfeer, de inkomenssfeer[2] en de inkomensoverdrachtensfeer[3]. De kapitaal- en de financiële transacties met het buitenland zijn terug te vinden op de kapitaal- en financiële rekening. In deze analyse worden de bijdragen van de diverse sectoren in de Arubaanse economie aan de betalingsbalans beschreven, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de oliesector, de vrije-zone sector, de overheid en de overige ingezetenen.

Tabel 1: Betalingsbalans (in Afl. miljoenen)

	2001	*2002*	*2003*
Saldo lopende rekening	594,3	-585,2	-255,3
Saldo kapitaal- en financiële rekening	-440,8	591,2	185,6
Nog te rubriceren posten[1)]	-23,9	33,0	14,5
Saldo	129,7	39,0	-55,3
Transacties van het bankwezen[2)]	18,5	32,9	-9,7
Toename (-) officiële reserves[3)]	-148,2	-71,9	65,0

[1)] Inclusief statistische verschillen.
[2)] Een negatief (-) teken impliceert een toename van de activa en een afname van de passiva.
[3)] Exclusief herwaarderingsverschillen.
Bron: CBA.

[1] Dit houdt in dat de transacties worden bijgeschreven op de betalingsbalans op het moment dat de betalingen cq. ontvangsten plaatsvinden.

[2] Op de inkomensrekening worden de primaire inkomensstromen geregistreerd. Op deze rekening worden de beloning van werknemers en inkomen uit vermogen vermeld. Het inkomen uit vermogen bestaat uit rente en dividenden.

[3] Onder de inkomensoverdrachten vallen onder meer pensioenpremies en –uitkeringen, schadeverzekeringspremies en –uitkeringen, bijdragen aan het Solidariteitsfonds en overmakingen van werknemers van buitenlandse afkomst naar het buitenland.

2. De lopende rekening

2.1 Totale economie

Het tekort op de lopende rekening liep terug van Afl. 585,2 miljoen in 2002 tot Afl. 255,3 miljoen in 2003, oftewel tot 7,1 procent van het bruto binnenlands product (bbp). Deze positieve ontwikkeling deed zich voor in zowel de goederen- en dienstensfeer als de inkomenssfeer. Het tekort op de goederen- en dienstenrekening en dat op de inkomensrekening namen af met respectievelijk Afl. 216,3 miljoen tot Afl. 35,3 miljoen en Afl. 144,2 miljoen tot Afl. 67,1 miljoen (zie tabel 2). Daarentegen steeg de netto uitgaande inkomensoverdrachtenstroom met Afl. 30,6 miljoen tot Afl. 152,9 miljoen.

Tabel 2: Lopende transacties van Aruba met het buitenland (in Afl. miljoenen)

	2001	*2002*	*2003*
Saldo goederen- en dienstenverkeer	774,6	-251,6	-35,3
Saldo inkomensrekening	-77,6	-211,3	-67,1
Saldo inkomensoverdrachtenrekening	-102,6	-122,3	-152,9
Saldo op de lopende rekening	594,3	-585,2	-255,3
- w.v. oliesector	*621,1*	*-299,1*	*64,0*
- w.v. vrije-zone sector	*-16,8*	*-68,0*	*11,5*
- w.v. overhead	*-68,2*	*-109,3*	*-124,1*
- w.v. overige ingezetenen	*58,2*	*-108,8*	*-206,8*

Bron: CBA

De verkleining van het tekort op de lopende rekening werd voornamelijk teweeggebracht door de transacties van de oliesector en de vrije-zone sector. Daarentegen droegen de transacties van de overheid en de overige ingezetenen negatief bij aan de verkleining van het tekort op de lopende rekening. In de paragrafen 2.2 tot en met 2.5 worden de saldi op de lopende rekening van de verschillende sectoren nader besproken.

Het saldo op de lopende rekening voor Aruba als geheel werd in het afgelopen decennium in grote mate bepaald door de transacties van de oliesector (zie grafiek 1). Met name het aandeel van deze sector in het goederenverkeer van Aruba met het buitenland is heel groot. Bijvoorbeeld in 2003 was het aandeel van de oliesector in de totale uitvoer en de totale invoer van goederen respectievelijk 97 procent en 72 procent.

Zoals uit grafiek 1 blijkt was er in het afgelopen decennium voornamelijk sprake van tekorten op de lopende rekening met uitzondering van de jaren 1994, 2000 en 2001. Laatstgenoemde perioden lieten nogal hoge netto-exporten van de oliesector zien. De niet-oliesectoren hebben tezamen in de periode 1994–2003 alleen tekorten op de lopende rekening van de betalingsbalans gekend. Deze tekorten werden voornamelijk veroorzaakt door de tekorten op de goederenrekening. Het dienstenverkeer vertoonde echter overschotten in dezelfde periode. Dit reflecteert dan ook de productiestructuur van de Arubaanse economie, waarbij circa 87 procent van de toegevoegde waarde gegenereerd wordt door de productie van diensten.

Grafiek 1: Saldo op de lopende rekening 1994-2003

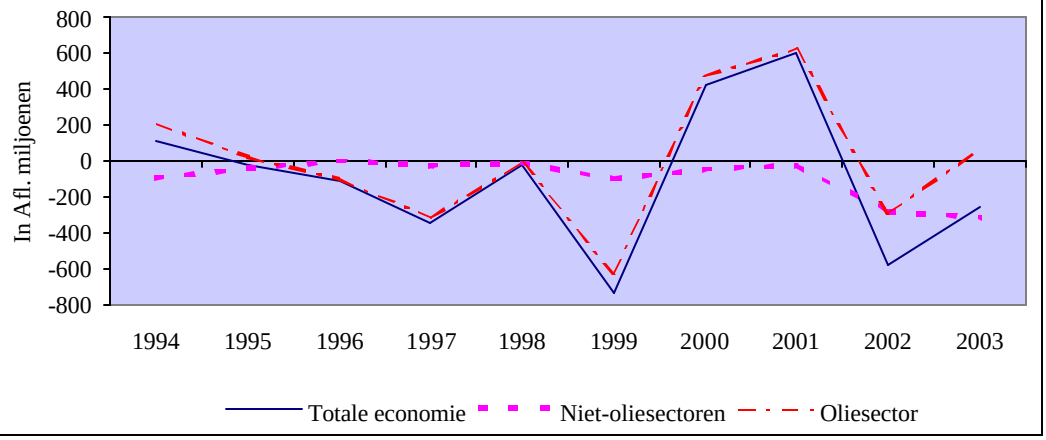

2.2 Oliesector

In 2003 nam de productie van geraffineerde olieproducten fors toe en wel met 20,6 procent (zie tabel 3), nadat deze in 2002 met 18,6 procent was gedaald onder meer als gevolg van een brand in de raffinaderij in april 2001 en de productieproblemen die daarna ontstonden, alsmede door electriciteitsuitval in 2002. Mede door de hogere productie steeg in dat jaar de export van olieproducten met Afl. 1.046 miljoen of 41,6 procent tot Afl. 3.559 miljoen. Ook de invoer van olieproducten en overige goederen nam toe en wel met Afl. 598,9 miljoen of 24,2 procent. Doordat de goederenuitvoer sneller steeg dan de goedereninvoer was er sprake van een aanzienlijke stijging van het overschot in het goederenverkeer van deze sector.

Tabel 3: Lopende transacties van de oliesector (in Afl. miljoenen)

	2001	*2002*	*2003*
Uitvoer van goederen	4.142,1	2.513,0	3.559,0
Invoer van goederen	3.111,5	2.477,5	3.076,4
-w.v. uit hoofde van veredeling	*2.499,8*	*1.866,5*	*2.388,4*
Saldo goederenrekening	1.030,7	35,5	482,6
Uitvoer van diensten	8,1	7,4	8,0
Invoer van diensten	380,3	314,5	391,5
Saldo dienstenrekening	-372,1	-307,1	-383,5
Saldo goederen- en dienstenverkeer	658,5	-271,6	99,1
Saldo inkomensrekening	0,0	0,0	-0,4
Saldo inkomensoverdrachtenrekening	-37,4	-27,5	-34,7
Saldo lopende rekening	621,1	-299,1	64,0
Aantal geraffineerde vaten (x1000)	*64.327*	*52.383*	*63.155*

Bron: CBA

De toegenomen tekorten in het dienstenverkeer, op de inkomens- en inkomensoverdrachtenrekening droegen echter negatief bij aan de verbetering van de lopende rekening van de oliesector. Met name de uitgaven aan vervoersdiensten en de inkomensoverdrachten in de vorm van betaalde premies uit hoofde van transportverzekeringen namen scherp toe. Deze hogere uitgaven zijn direct gerelateerd aan de gestegen importen van goederen.

Per saldo hadden deze transacties een omslag in het saldo van de lopende transacties met het buitenland tot gevolg en liet de oliesector in 2003 een overschot van Afl. 64,0 miljoen zien, nadat er in 2002 een tekort van Afl. 299,1 miljoen werd geregistreerd.

2.3 Vrije-zone sector

Het tekort op de lopende rekening van de vrije-zone sector in 2002 van Afl. 68 miljoen sloeg in 2003 om in een overschot van Afl. 11,5 miljoen (zie tabel 4). Deze verbetering deed zich met name voor in de inkomenssfeer. In tegenstelling tot 2002, waarin hoge bedragen aan dividenden werden uitbetaald aan niet-ingezetenen vooruitlopend op de introductie van het Nieuw Fiscaal Raamwerk (NFR) per 1 januari 2003, werden er in 2003 geen inkomensafdrachten geregistreerd.

Tabel 4: Lopende transacties van de vrije-zone sector (in Afl. miljoenen)

	2001	*2002*	*2003*
Uitvoer van goederen en diensten	148,9	115,0	85,9
Invoer van goederen en diensten	149,2	106,4	73,7
Saldo goederen- en dienstenverkeer	-0,3	8,6	12,3
Saldo inkomensrekening	-15,9	-75,6	0,0
Saldo inkomensoverdrachtenrekening	-0,6	-1,0	-0,7
Saldo lopende rekening	-16,8	-68,0	11,5

Bron: CBA

Voorts steeg het overschot op de goederen- en dienstenrekening met Afl. 3,7 miljoen of 43 procent tot Afl. 12,3 miljoen. Dit gebeurde echter tegen de achtergrond van gedaalde in- en uitvoer. De wederuitvoer van goederen vertoont sinds 1997 een dalende tendens met uitzondering van het jaar 2001. De totale waarde van de wederuitvoer van goederen is sinds 1997 beduidend afgenomen en wel van Afl. 527,4 miljoen tot Afl. 79,1 miljoen in 2003.

2.4 Overheid

In 2003 was het tekort op de lopende rekening uit hoofde van de transacties van de overheid met het buitenland verder toegenomen tot Afl. 124,1 miljoen oftewel tot 3,4 procent van het bbp (zie tabel 5). Dit is met name veroorzaakt door de verslechtering in de goederen- en dienstensfeer van deze sector en deels door de toename van het tekort in de inkomenssfeer. De waarde van geïmporteerde goederen en diensten steeg met Afl. 8,8 miljoen of 11 procent hoofdzakelijk als gevolg van de toegenomen

overmakingen aan overheidsvertegenwoordigers en toeristenbureaus in het buitenland. Derhalve hebben deze transacties met name betrekking op de diensten die de overheid aantrekt uit het buitenland.

Tabel 5: Lopende transacties van de overheid (in Afl. miljoenen)

	2001	*2002*	*2003*
Saldo goederen- en dienstenverkeer	-54,9	-80,0	-88,8
Saldo inkomensrekening	-15,9	-20,9	-28,5
Saldo inkomensoverdrachtenrekening	2,6	-8,4	-6,8
Saldo lopende rekening	-68,2	-109,3	-124,1

Bron: CBA

Volledigheidshalve dient er opgemerkt te worden dat het goederen- en dienstenverkeer, zoals gepresenteerd in tabel 5, slechts betrekking heeft op de direct door de overheid geïmporteerde producten. Daarnaast koopt de overheid producten, die in het buitenland worden gemaakt, bij lokale bedrijven. Wanneer ook met de importen van deze producten rekening gehouden wordt, zal blijken dat de overheid een groter aandeel heeft in het saldo op de lopende rekening dan het directe saldo vermeld in tabel 5.

Het tekort op de inkomensrekening moet uitsluitend worden toegeschreven aan interestbetalingen aan het buitenland uit hoofde van aangetrokken buitenlandse leningen. Deze betalingen bedroegen Afl. 28,5 miljoen in 2003, hetgeen Afl. 7,6 miljoen hoger was dan in 2002. Dit was het gevolg van een stijging van de buitenlandse overheidsschuld van Afl. 393,1 miljoen per eind 2001 tot Afl. 730,4 miljoen per eind 2003.

2.5 Overige ingezetenen

In tabel 6 wordt de lopende rekening van de overige ingezetene bedrijven en particulieren gepresenteerd. Zoals uit deze tabel blijkt nam het tekort op de lopende rekening verder toe met maar liefst Afl. 98 miljoen tot Afl. 206,8 miljoen. Dit hangt samen met de omslag van het overschot op de goederen- en dienstenrekening in 2002 in een tekort en het toegenomen tekort op de inkomensoverdrachtenrekening.

De verslechtering van het saldo op de goederen- en dienstenrekening werd teweeggebracht door een opmerkelijke stijging van de invoer van goederen en diensten met respectievelijk Afl. 85,6 miljoen (8,3 procent) en Afl. 119 miljoen (17,4 procent) als gevolg van een groei van de binnenlandse aankopen van goederen en diensten door ingezetene bedrijven en particulieren. Volgens gegevens van de Nationale Rekeningen[4] was het aandeel van de invoer van goederen in de totale binnenlandse aankopen van goederen gemiddeld 63,8 procent in de periode 1999–

[4] Zie de publicatie "National Accounts of Aruba 1999-2002" van het Centraal Bureau voor de Statistiek (Oktober 2003).

2002. Het aandeel van de invoer van diensten in de totale binnenlandse aankopen van diensten was 20,8 procent in dezelfde periode. Hieruit kan worden geconcludeerd dat bij een stijging van de binnenlandse vraag naar goederen en diensten ook de invoer van deze producten zal toenemen.

Tabel 6: Lopende transacties van overige ingezetenen (in Afl. miljoenen)

	2001	*2002*	*2003*
Uitvoer van goederen	43,0	32,1	22,8
Invoer van goederen	983,5	1.025,6	1.111,2
Saldo goederenrekening	-940,5	-993,5	-1.088,4
Uitvoer van diensten	1.765,2	1.770,6	1.835,3
- w.v. uit hoofde van toerisme	*1.464,1*	*1.474,1*	*1.508,5*
Invoer van diensten	653,4	685,7	804,7
Saldo dienstenrekening	1.111,8	1.084,9	1.030,6
Saldo goederen- en dienstenverkeer	171,3	91,4	-57,8
Saldo inkomensrekening	-45,8	-114,8	-38,1
Saldo inkomensoverdrachtenrekening	-67,2	-85,4	-110,7
- w.v. overmakingen van werknemers van buitenlandse afkomst naar het buitenland	*-56,5*	*-79,7*	*-92,9*
- w.v. overige overdrachten	*-10,7*	*-5,7*	*-17,7*
Saldo lopende rekening	58,2	-108,8	-206,8

Bron: CBA

De exportopbrengsten uit hoofde van diensten namen ook toe en wel met Afl. 64,7 miljoen of 3,7 procent. Deze opbrengsten bestonden hoofdzakelijk uit ontvangsten uit hoofde van toerisme met een aandeel van 82,2 procent in de uitvoer van diensten. De ontvangsten uit hoofde van toerisme waren ondanks een stijging van de toeristenovernachtingen met 4,8 procent met slechts 2,3 procent toegenomen als gevolg van een daling in de gemiddelde bestedingen per toerist per dag.

Het tekort op de inkomensrekening nam ten opzichte van 2002 af met Afl. 76,7 miljoen tot Afl. 38,1 miljoen, omdat in 2002 hoge dividenden werden uitbetaald aan het buitenland in verband met de introductie van het Nieuw Fiscaal Raamwerk (NFR) per 1 januari 2003.

Het tekort op de inkomensoverdrachtenrekening nam toe van Afl. 85,4 miljoen in 2002 tot Afl. 110,7 miljoen in 2003 onder meer als gevolg van de toegenomen overmakingen van werknemers van buitenlandse afkomst aan familieleden in het buitenland. Deze stegen met Afl. 13,2 miljoen tot Afl. 92,9 miljoen. Daarnaast namen de overige overdrachten toe met Afl. 12 miljoen tot Afl. 17,7 miljoen. Deze overige overdrachten bestonden voornamelijk uit netto betaalde schadeverzekeringspremies en pensioenovermakingen naar het buitenland.

3. De kapitaal- en financiële rekening

Het tekort op de lopende rekening van Afl. 255,3 miljoen werd gedeeltelijk bekostigd door een netto kapitaalimport uit het buitenland ten bedrage van Afl. 185,6 miljoen. Het resterende tekort, rekening houdend met de nog te rubriceren posten, werd gefinancierd door de intering van Afl. 55,3 miljoen op de deviezenreserves van de monetaire sector (zie tabel 1).

In 2003 werd de kapitaal- en financiële rekening gedomineerd door de transacties van de oliesector, waarbij de intercompany leningen van de moedermaatschappij een belangrijke rol speelden. Dit is consistent met het verloop van het saldo op de kapitaal- en financiële rekening van het afgelopen decennium dat over het algemeen een kapitaaltoevoer liet zien (zie grafiek 2). Deze kapitaaltoevoer werd gebruikt voor de financiering van de lopende tekorten in dezelfde periode. De inkomende kapitaalstroom (exclusief de kapitaaloverdrachten en de aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa) resulteerde in een toename van de buitenlandse vorderingen op Aruba. Zo is de buitenlandse schuld van Aruba (exclusief de oliesector) toegenomen van Afl. 1.284,7 miljoen per eind 2000 tot Afl. 1.759,2 miljoen per eind 2003[5]. Slechts in 1994, 2000 en 2001 vertoonde de kapitaal- en financiële rekening tekorten, oftewel een kapitaalafvloeiing welke werd veroorzaakt door de oliesector. In die drie jaren kende deze sector hoge netto-exporten waardoor de moedermaatschappij geen intercompany leningen moest verstrekken om tekorten aan te zuiveren. Daarentegen werden de opbrengsten uit hoofde van de netto-exporten gebruikt om de bestaande intercompany leningen gedeeltelijk af te lossen.

Grafiek 2: Saldo op de kapitaal- en financiële rekening 1994-2003

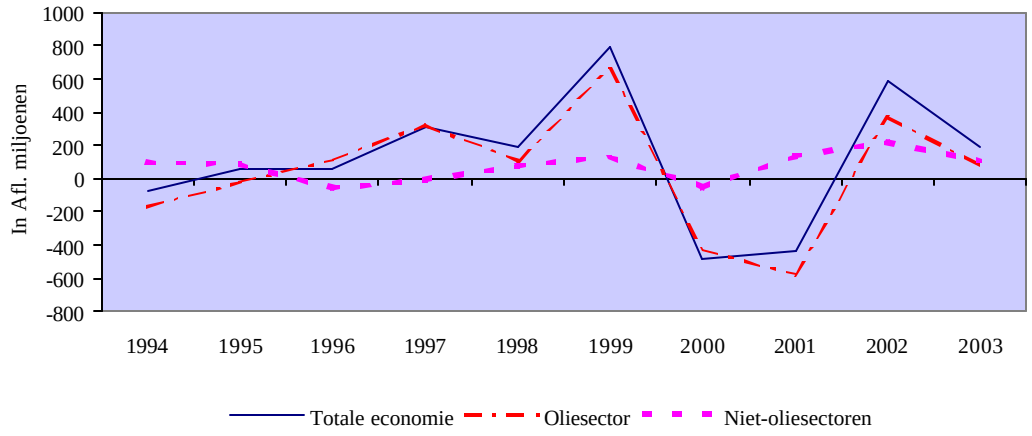

[5] Zie het artikel van M.M. Tromp -Gonzalez "De buitenlandse schuld van Aruba", Quarterly Bulletin 2003-IV, Centrale Bank van Aruba.

3.1 De kapitaalrekening

Het overschot op de kapitaalrekening daalde in 2003 met Afl. 29,4 miljoen tot Afl. 7,4 miljoen (zie tabel 7). Dit was het resultaat van onder meer een daling van de netto inkomende kapitaaloverdrachten van de overheid van Afl. 25,3 miljoen tot Afl. 12,1 miljoen. Namelijk, in 2003 ontving de Arubaanse overheid Afl. 7,4 miljoen minder aan schenking van de Nederlandse overheid bestemd voor het Fondo Desaroyo Aruba (FDA) dan in 2002. Daarentegen heeft de Arubaanse overheid Afl. 17,9 miljoen betaald voor de afwikkeling van de racetrackproblematiek. Voorts veroorzaakten de transacties van de overige ingezetenen voor een netto kapitaaluitvoer van Afl. 4,8 miljoen als gevolg van wijziging van ingezetenschap door migratie, hetgeen een negatieve invloed heeft gehad op het overschot op de kapitaalrekening.

Tabel 7: Kapitaalrekening (in Afl. miljoenen)

	2001	*2002*	*2003*
Saldo kapitaalrekening	-1,9	36,8	7,4
- *w.v. oliesector*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
- *w.v. vrije-zone sector*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
- *w.v. overheid*	*0,0*	*37,4*	*12,1*
- *w.v. overige ingezetenen*	*-1,9*	*-0,6*	*-4,8*
- *w.v. kapitaaloverdrachten uit hoofde van migratie*	*-2,0*	*1,8*	*-4,8*

Bron: CBA

3.2 De financiële rekening

De financiële rekening gaf in 2003 een overschot van Afl. 178,2 miljoen oftewel Afl. 376,2 miljoen kleiner dan in 2002 (zie tabel 8). Dit kleiner overschot werd veroorzaakt door de transacties van de oliesector, de overheid en de vrije-zone sector. Daarentegen nam het overschot op de financiële rekening van de overige ingezetene bedrijven en particulieren verder toe.

Tabel 8: Financiële rekening (in Afl. miljoenen)

	2001	*2002*	*2003*
Saldo directe investeringen	-490,3	476,2	303,0
Saldo effectenverkeer	72,8	131,5	89,9
Saldo financiële derivaten	0,0	-0,1	0,0
Saldo overige financiële transacties	-21,4	-53,1	-214,8
Saldo financiële rekening	-438,9	554,4	178,2
- *w.v. oliesector*	*-577,8*	*372,1*	*79,4*
- *w.v. vrije-zone sector*	*2,1*	*64,3*	*-1,2*
- *w.v. overhead*	*28,0*	*96,0*	*-28,6*
- *w.v. overige ingezetenen*	*108,8*	*22,0*	*128,6*

Bron: CBA

3.2.1 Oliesector

De financiële rekening van de oliesector werd in de periode 2001-2003 praktisch uitsluitend beïnvloed door de transacties gerelateerd aan de intercompany leningen tussen de oliesector en de moedermaatschappij die als directe investeringen in de financiële rekening tot uiting worden gebracht. Het overschot op de financiële rekening van de oliesector nam in 2003 af met Afl. 292,7 miljoen tot Afl. 79,4 miljoen. Dit werd veroorzaakt door een forse daling van de directe investeringen als gevolg van opgenomen intercompany leningen. De reden hiervan was dat de omslag van het tekort op de lopende rekening van deze sector in 2002 in een overschot in 2003 tot minder concernleningen heeft geleid.

Tabel 9: Financiële rekening van de oliesector (in Afl. miljoenen)

	2001	*2002*	*2003*
Saldo directe investeringen	-576,4	373,0	80,8
Saldo effectenverkeer	0,0	-0,9	-1,5
Saldo financiële derivaten	0,0	0,0	0,0
Saldo overige financiële transacties	-1,3	0,0	0,0
Saldo financiële rekening	-577,8	372,1	79,4

Bron: CBA

3.2.2 Vrije-zone sector

De financiële rekening van de vrije-zone sector vertoonde in 2003 een tekort van Afl. 1,2 miljoen in tegenstelling tot een overschot van Afl. 64,3 miljoen in 2003 (zie tabel 10). Deze omslag werd veroorzaakt doordat in 2002 een significant bedrag aan leningen werd opgenomen door deze sector voor de financiering van de reeds genoemde hoge dividenduitkeringen aan het buitenland in dat jaar.

Tabel 10: Financiële rekening van de vrije-zone sector (in Afl. miljoenen)

	2001	*2002*	*2003*
Saldo directe investeringen	0,4	0,0	-0,1
Saldo effectenverkeer	-1,6	0,0	0,0
Saldo financiële derivaten	0,0	0,0	0,0
Saldo overige financiële transacties	3,3	64,3	-1,1
Saldo financiële rekening	2,1	64,3	-1,2

Bron: CBA

3.2.3 Overheid

In 2003 leverden de financiële transacties van de overheid per saldo een afvloeiing van kapitaal naar het buitenland van Afl. 28,6 miljoen in vergelijking met een kapitaalinvoer van Afl. 96 miljoen in 2002 (zie tabel 11). De oorzaak van deze verandering was dat in 2003 Afl. 98,5 miljoen werd betaald aan de Italiaanse exportkredietverzekeraar SACE in verband met de afwikkeling van de hotelgarantieproblematiek. Bovendien nam de kapitaalinvoer door de emissie van overheidsobligaties en overige buitenlandse commerciële leningen af van Afl. 109,2 miljoen in 2002 tot Afl. 85,9 miljoen in 2003.

Tabel 11: Financiële rekening van de overheid (in Afl. miljoenen)

	2001	*2002*	*2003*
Saldo directe investeringen	0,0	0,0	0,0
Saldo effectenverkeer	41,5	109,2	85,9
Saldo financiële derivaten	0,0	0,0	0,0
Saldo overige financiële transacties	-13,5	-13,2	-114,5
Saldo financiële rekening	28,0	96,0	-28,6

Bron: CBA

3.2.4 Overige ingezetenen

Het overschot op de financiële rekening als gevolg van de transacties van de overige ingezetene bedrijven en particulieren met het buitenland steeg in 2003 met Afl. 106,6 miljoen tot Afl. 128,6 miljoen door een stijging van de inkomende directe investeringen in Aruba (zie tabel 12). De netto directe investeringen in Aruba stegen fors met Afl. 145,7 miljoen of 134,3 procent ten opzichte van 2002 als gevolg van de toegenomen investeringen in onroerend goed waaronder de aankopen van timeshare-eenheden door niet-ingezetenen.

In 2003 ontvingen de overige ingezetenen per saldo Afl. 5,5 miljoen uit hoofde van het effectenverkeer. Dit was in 2002 veel hoger en wel Afl. 23,1 miljoen. De belangrijkste verklaring hiervoor is dat in 2003 buitenlandse effecten werden gekocht ad Afl. 27,7 miljoen, terwijl in 2002 sprake was van een netto verkoop van buitenlandse effecten van Afl. 30,7 miljoen. Daarentegen hebben buitenlandse beleggers voor Afl. 33,2 miljoen aan binnenlandse effecten gekocht in 2003 tegenover een netto verkoop van Afl. 7,6 miljoen in 2002. Deze instroom bestond praktisch uitsluitend uit schuldpapier. In 2003 emitteerde het telecommunicatiebedrijf SETAR namelijk in verband met zijn privatisering obligaties ten bedrage van U.S.$ 50,3 miljoen (Afl. 90 miljoen), waarvan U.S.$ 22,5 miljoen (Afl. 40,3 miljoen) in het buitenland werd geplaatst.

Tabel 12: Financiële rekening van de overige ingezetenen (in Afl. miljoenen)

	2001	*2002*	*2003*
Saldo directe investeringen	85,7	103,2	222,3
- *w.v. in Aruba*	*113,0*	*108,5*	*254,2*
- *w.v. in het buitenland*	*-27,4*	*-5,3*	*-31,9*
Saldo effectenverkeer	32,9	23,1	5,5
- *w.v. netto aankopen (-) buitenlandse effecten*	*43,8*	*30,7*	*-27,7*
- *w.v. netto verkopen (+) binnenlandse effecten*	*-10,9*	*-7,6*	*33,2*
Saldo financiële derivaten	0,0	-0,1	0,0
Saldo overige financiële transacties	-9,8	-104,2	-99,2
- w.v. netto ontvangsten (+) opgenomen leningen van de overige ingezetenen	*4,0*	*-20,1*	*-44,6*
- *w.v. netto ontvangsten (+) uit hoofde van overige vorderingen cq. verplichtingen*	*-13,9*	*-84,1*	*-54,6*
Saldo financiële rekening	108,8	22,0	128,6

Bron: CBA

De overige financiële transacties zorgden voor een kapitaaluitvoer van Afl. 99,2 miljoen in 2003. De private sector (exclusief de oliesector en de vrije-zone sector) loste namelijk per saldo Afl. 44,6 miljoen aan leningen in het buitenland af, oftewel Afl. 24,5 miljoen meer dan in 2002. Daarnaast bedroeg de kapitaaluitvoer uit hoofde van de overige vorderingen cq. verplichtingen Afl. 54,6 miljoen, hetgeen grotendeels bestond uit mutaties op buitenlandse bankrekeningen van ingezetenen.

4. Conclusies

De lopende rekening registreerde in 2003 voor het tweede opeenvolgend jaar een tekort. Dit tekort werd gefinancierd met middelen verkregen uit het buitenland en door de intering op de deviezenreserves van de monetaire sector.

Zowel de lopende rekening als de kapitaal- en financiële rekening werden in 2003 gedomineerd door de transacties van de oliesector. De omvang van de goederenstroom en de daarmee gerelateerde directe investeringenstroom in de vorm van intercompany leningen was aanzienlijk in vergelijking tot de transacties van de overige sectoren. De omslag in het saldo van de lopende transacties van de oliesector met het buitenland had dan ook tot gevolg dat het tekort op de lopende rekening als geheel beduidend afnam en wel van Afl. 585,2 miljoen in 2002 tot Afl. 255,3 miljoen in 2003.

De niet-olie sectoren zorgden samen voor een tekort op de lopende rekening op de betalingsbalans. Dit tekort nam in 2003 verder toe voornamelijk als gevolg van een groei van de binnenlandse aankopen van goederen en diensten. Bovendien droegen de toegenomen rentebetalingen door de overheid en de overmakingen van werknemers van buitenlandse afkomst naar hun familieleden in het buitenland bij aan dit tekort.

De netto kapitaalinvoer in 2003 bedroeg Afl. 185,6 miljoen, hetgeen Afl. 405,6 miljoen lager was dan in 2002. Zoals al eerder is vermeld werd deze daling hoofdzakelijk teweeggebracht door de directe investeringen in de oliesector. Het kapitaal- en financiële verkeer met het buitenland werd voorts beïnvloed door verminderde ontvangsten uit hoofde van de Nederlandse ontwikkelingshulp, alsmede incidentele factoren, waaronder de afwikkeling van de hotelgarantieverplichtingen en de racetrackproblematiek.